

Rozhovor s Petrem Havlem, zakladatelem webového portálu Naše voda

Pane Havle, při našem posledním setkání jste vyprávěl, že jste začínal jako bubeník v bigbeatové kapele a také jste pro ni psal texty. Jak daleká je cesta od hudby k vodo hospodářství a ochraně životního prostředí?

Cesta je to samozřejmě dlouhá a lemovala ji celá řada neopakovatelných náhod a životních situací, jejichž výsledkem byla nakonec „transformace“ textaře a básníka v novináře. V této profesi jsem si prošel komplexním spektrem pozic – od řadového redaktora až po šéfredaktora – a také spektrem různých typů médií od rozhlasu, tisku, internetových portálů až po sociální sítě, což považuji za velmi důležité, protože každá z pozic a každý typ médií představovaly a představují jinou inspirativní zkušenost, kterou se snažím co nejlépe zhodnocovat.

Mezitím jste však pracoval také v pekárnách. Co dá mladému muži do života logistika rozvozu?

Mnohé, například nutnost plánovat a vytvářet nějakou, v té době rozvozní, strategii, v níž je ale zároveň třeba ponechat prostor pro improvizaci podle vývoje situace, což platí vlastně i v životě. Byla to však také velká škola komunikace, neboť množství lidí, s nimiž jsem přicházel každodenně do styku, zahrnovalo prakticky všechny typy povah a projevů. Každý z nich vyžadoval trochu jiný přístup, aby bylo možné dosáhnout žádoucí dohody, a to pokud možno pro všechny strany. Taková zkušenost se hodí vždy, a v novinářině zvlášť.

Jak se tyto praktické znalosti a činnosti skloubí s poezií a literaturou? Podílíte se také na mnoha knižních projektech, píšete básně a v samizdatu vám vyšla sbírka, vystupoval jste ve Viole... Jde o jakousi regresi a očistu od ne příliš romantické reality dnešního stavu přírody?

Já jsem začal psát poezii hlavně proto, že jsem poté, co jsem se oženil, skončil s muzikou a chyběl mi kontakt s prostředím kultury. Zúčastňoval jsem se proto různých literárních soutěží, a to pro mne překvapivě velmi úspěšně, což nakonec vyústilo i v autorské divadlo poezie a veřejné čtení mých textů, včetně té Violy. Tehdy jsem psal tematicky zejména o Praze, což bylo svým způsobem nezvyklé, a možná proto úspěšné. Psal jsem ale už tenkrát i o přírodě, samozřejmě také romantizujícím způsobem, ale zároveň s cílem o nápravu tehdejšího stavu životního prostředí, protože příroda pro mne tehdy i dnes představovala relaxaci a jistý únik z anonymity a hektičnosti města.

Co vás před jedenácti lety vedlo k založení webového portálu Naše voda? A jak silná byla tehdy konkurence na trhu?

Byl to svým způsobem logický odraz témat zemědělství a životního prostředí, na která jsem se specializoval jako novinář. Tam všude jsem narážel na téma vody, její kvality, zdrojů a způsobů využití, ale také na velmi malé veřejné povědomí o vodě. Její dostupnost i dnes považuje hodně lidí za samozřejmost, protože jim teče z kohoutku, a kromě cen vodného nebo množství vody ve studních je problematika s vodou spojená zase tolik nezajímavá. Ačkoli to se časem změnilo poté, co naši zemi negativně zasáhlo několik po sobě jdoucích

suchých roků. Nicméně portál Naše voda vznikl ještě předtím, v roce 2011. I proto tehdy konkurence moc velká nebyla, především v pojetí tématu vody, které se na našem portálu snažíme vnímat komplexně a v souvislostech. Většina webových stránek o vodě sleduje jen výsek této problematiky, buď podle profesionálních zájmů a priorit, nebo pojímá téma vody jako určitý marketing, případně je používá i k prosazování lobbistických zájmů.

Nyní jste tedy tvůrcem nejsledovanějšího portálu o vodě v České republice. Když si zobrazíte počty sledujících, jste na sebe pyšný?

Lhal bych, kdybych řekl, že nejsem. Když jsme ještě s jedním kolegou portál spouštěli, nemyslel jsem, že se budeme pohybovat v řádech tisíců přístupů denně a společně s Facebookem našeho portálu v mnoha desítkách tisíc přístupů měsíčně. Šlo mi tenkrát hlavně o to, aby na našem trhu vznikl mediální produkt, o němž sice každý tvrdil, že by byl přínosný, ale nikdo to v praxi neudělal. Ani já jsem to neměl původně v úmyslu, ale mé přesvědčení o důležitosti on-line zpravodajství a osvěty o vodě jako celku nakonec rozhodlo o tom, že jsem si na sebe dobrovolně vzal závazek, který mě stojí opravdu hodně času. Ale nelituji.

Říkal jste, že Naše voda je vlastně rodinný podnik. Skutečně nemáte žádné zaměstnance nebo spolupracovníky? Jak se to dá zvládnout?

O obsah se staráme opravdu především já a moje žena, která fotí a točí s vodou související videa. Máme však ještě kolegu spoluzakladatele, což ale není zaměstnanec. Časově je to hodně náročné, zejména kvůli ilustračním i dokumentárním fotografiím z terénu, jenže fotografie zvyšují atraktivitu textů a dokážou často lépe než text přitáhnout pozornost. Naštěstí nám velké množství vodou se zabývajících organizací posílá své tiskové zprávy, které bez úprav přetiskujeme tak, aby nedocházelo k interpretacím posunům. Každopádně platí, že když to člověka baví, je to vlastně radost.

Zmínil jste, že fotografií už máte 150 tisíc...

Reálně máme v rodinném archivu fotografií ještě více. Řada z nich na stránkách není, to bychom je datově zahltili a pro uživatele zpomalili. Až na výjimky je jejich autorem moje žena Nina Havlová.

Váš portál má velmi široký záběr témat. Najdeme tam vše od programového prohlášení vlády o zemědělství a životním prostředí přes jednání o polském Turóvu či problematiku elektráren až po rybníky, české pěstitele jahod i aktuality o počasí, záplavách a podobně. Nechybějí ani praktické rady, jak vybrat úspornou automatickou pračku nebo kdy kvůli větru raději vůbec nevycházet. Řešíte s někým výběr témat?

Výběr témat je na mně, snažím se přitom řídit intuitivně tím, co se mi zdá důležité a zároven s vodou nějakým způsobem spojené. Šíře témat přitom může být pro někoho zbytečně velká, ale cílem této taktiky je, aby si na portálu Naše voda našel nějakou pro sebe zajímavou informaci co největší počet lidí, kteří na stránku zavítají nebo ji pravidelně sledují.

Jste velmi aktivní i v zemědělství, byl jste poradcem několika ministrů zemědělství včetně pana Jurečky. Vzpomenete si, co se vám v pozici poradce skutečně povedlo vybojovat, čeho jste například pomohl dosáhnout?

Já jsem tyto aktivity vnímal spíš jako snahu poskytnout politikům, pokud byl o to zájem, nějakou zpětnou vazbu – buď od zemědělských praktiků, kteří nebyli z nějakého důvodu vyslyšeni či neměli tu možnost, nebo od nezemědělské veřejnosti. Na některých přijatých opatřeních jsem se ale také skutečně

podílel, třeba na zamítnutí snah o „dvojí zdanění“ rybníků, pokud budu mluvit o vodě, nebo na omezení úplné likvidace včelstev při včelím moru. Vždy to však bylo ve spolupráci s lidmi, kteří měli na řešení problému stejný názor jako já.

Nemáte pocit, že ochranu životního prostředí a biodiverzity, snahu zadržet vodu v krajině, podporu regionálních zemědělců, boj s kůrovcem i s erozí... a podobně slibuje na začátku úplně každá vláda?

Samozřejmě, jsou to ostatně taková dlouhodobá „sexy“ témata. Jejich důležitost ovšem nejen v teorii, ale i v praxi roste, a musím říct, že se také již mnohdy k lepšímu změnilo, třeba právě v oblasti zadržování vody v krajině. Hodně z toho ale není na první pohled vidět, takže veřejnost má často pocit, že se k lepšímu nemění nic. Jsem přesvědčen, že v ochraně krajiny, přístupu k zemědělskému i lesnickému hospodaření jsou sice v České republice stále velké rezervy, ale není to tak, že se nic neděje. O tom, že se „něco děje“, je mimo jiné také portál Naše voda (www.nase-voda.cz).

Jak coby novinář fungující léta v oblasti vodního hospodářství a ekologie vnímáte třeba zprávu o tom, že místo plánované čistírny odpadních vod se v Jablonci postaví parkoviště?

Výstavba nových, případně rekonstrukce stávajících čistíren odpadních vod by měla patřit z hlediska nakládání s vodou a její kvalitou k největším strategickým prioritám kdekoli a kdykoli. Mimo jiné i proto, že neustále rostou nároky na kvalitu vody, zdaleka nejen té pitné. Čím později se tento problém bude na národní i lokální úrovni řešit, tím to bude dražší, nehledě na potenciální zdravotní rizika.

V minulém čísle VTEI jsme zveřejnili rozhovor s ministryní životního prostředí Annou Hubáčkovou, kde jsme mimo jiné hovořili o jedné z jejích avizovaných priorit, již je ochrana pitné vody. Nabídl jste nové paní ministryni spolupráci s vaším portálem o vodě?

Zatím k tomu nebyla příležitost, a také to nezáleží jen na mně. Já osobně jsem připraven na on-line spolupráci s kýmkoli rozumným, protože smysluplná komunikace může být prostředkem ke smysluplnému řešení problémů, pokud si lidé vzájemně naslouchají.

Děkuji za vaši bohu libou práci na webovém portálu Naše voda i za čas, který jste věnoval našemu rozhovoru.

Mgr. Zuzana Řehořová

Petr Havel

Petr Havel, narozen 19. dubna 1956, je agrární analytik zabývající se problematikou zemědělství, životního prostředí, lesnictví a vodohospodářství. V mediální oblasti působí od roku 1994. Stál u zrodu informačních portálů, jako je agris.cz či foodnet.cz, řadu let působil ve vedení Klubu zemědělských novinářů a publicistů. V současnosti je členem světového klubu zemědělských novinářů IFAJ. Roku 2010 se stal držitelem ceny Nadace Antonína Švehly za obhajobu demokracie a selského stavu. V roce 2011 založil zpravodajsko-osvětový portál Naše voda, jehož je spolumajitelem a šéfredaktorem. Jako spoluautor se podílí na některých publikacích, např. *Krajina a voda* nebo *Půda a život civilizací*, jejichž hlavním autorem je Václav Cílek. Petr Havel je ženatý a má dvě děti.

BÍLINA – Příběh fialové řeky

Ibra Ibrahimovič (1967) fotografuje svůj černobílý seriál „Střepy severních Čech“ od začátku 90. let. Veřejnosti vešel do povědomí jako fotograf boje za záchranu obce Libkovic v roce 1993 a později v roce 2003 oceněným seriálem o sedláku Rajterovi.

Za podpory Ministerstva životního prostředí a VÚV TGM spatřila v roce 2015 světlo světa publikace *Příběh fialové řeky* popisující prostřednictvím fotografií pohnutý osud řeky Bíliny, snad jediné řeky u nás, o níž se traduje, že kvůli znečištění i hořela. Ibra Ibrahimovič fotografuje převážně na černobílé filmy 6 x 12 cm, a snaží se tak navázat na obrazové poselství Josefa Sudka a Josefa Koudelky, kteří zdejší krajinu zaznamenávali podobným způsobem v 70. a 90. letech.

Na svých toulkách kolem řeky Bíliny hledá místa, jež vypovídají o vztahu člověka k této řece, i ta, která jsou obrazem její pohnuté historie. Jeho cílem je vytvořit svědectví o tom, jak tato řeka protékající v sousedství hnědouhelných povrchových dolů a chemických továren vypadá dnes, protože z dětství si ji pamatuje jako temnou, fenoly páchnoucí stoku.

Práce je to časově velmi zdlouhavá, náročná na světelné podmínky (odrazy slunce ve vodě), a tudíž především na počasí. Samotné fotografování probíhá převážně na začátku jara a na konci podzimu, kdy na stromech – ještě nebo už – chybí listí, což umožňuje průhledy do okolní krajiny a udržení vizuálního kontextu.

Řeka Bílina byla na svém 83 kilometrů dlouhém toku pánevní krajinou mnohokrát přemístěna a ničena odpadními vodami z továren a důlních provozů. Její znečištění dosáhlo tragických rozměrů za druhé světové války, kdy byla v blízkosti jejího řečiště v Záluží u Litvínova postavena chemická továrna. Při spojeneckém bombardování došlo k poškození čistírny odpadních vod

a k dlouhodobému úniku chemikálií do koryta této řeky. Jako otrávená fenolová odpadní stoka sloužila místním chemickým provozům až do začátku 80. let.

Dnes je čistota vody v řece Bílině téměř standardní. Oproti jiným vodním tokům obsahuje i historické stopy fenolových sedimentů a bývá znečišťována již jen v souvislosti s průmyslovými haváriemi.

Ani kilometr jejího toku není původní. Pramení v mokřadech, bývalých lesních melioracích ze 70. let, meandrovat může jen na svazích Krušných hor od pramene až po vodní nádrž Jirkov. Avšak i tady v hlubokých lesích je patrná regulace jejich břehů zejména v blízkosti rozvalin základů sudetských hospodářských stavení.

Od Jirkova už teče ve zpevněných, nezřídka betonových březích. Poslední přírodní část řeky zmizela na začátku 90. let na 16. až 18. km toku u Rtně. Tehdy bylo vyhověno pozapomenuté žádosti JZD Želany a řečiště bylo napříměno a zpevněno i proti vůli restituentů, kteří pozemky v okolí řeky nově nabyli.

Pozitivní zprávou je, že se v dohledné době, po 35 letech, řeka Bílina snad vrátí na tříkilometrovém úseku Ervěnického koridoru (nedaleko uzavíraného dolu Československé armády) z rour do nového otevřeného koryta a poteče opět mezi keři a stromy.

Osud řeky Bíliny zachycený ve fotografiích je živým projektem. Původní publikace z roku 2015 nemá svůj konec a je znovu a znovu doplňována o nové příběhy a obrázky.

Redakce děkuje panu Ibrovi Ibrahimovičovi za laskavé svolení publikovat jeho fotografie ve VTEI. Březen 2022

2019 – Řeka Bílina pramení v mokřadech nad Černým jezírkem u Mezihoří v Krušných horách v oblasti lesních meliorací ze 70. let

2020 – Vtok řeky Bíliny do vodní nádrže Újezd, bývalé Kyjice, průjezd historického vlaku k oslavě 150 let mostecké železnice na trati Most–Chomutov

2018 – Podél Ervěnického koridoru na dohled hnědouhelnému lomu ČSA teče řeka Bílina tři kilometry v rourách

2016 – Tok řeky Bílina v obci Světec nedaleko uhelné elektrárny Ledvice

2017 – Řeka Bílina, Úpořiny

2017 – Řeka Bílina, Velvěty, areál bývalé továrny Lybar, dnes Czech Aerosol

2019 – Želenická neckyáda na řece Bílině má tradici od 80. let 20. století (1. ročník – 1982), tedy od doby, kdy byly na jejím toku zřízeny funkční čistírny odpadních vod

Ibra Ibrahimovič

Ibra Ibrahimovič zdědil jméno po otci albánského původu. Narodil se ve starém městě Most v roce 1967 a vyrůstal v hornickém sídlišti Meziboří na svazích Krušných hor, odkud dodnes vyjíždí fotografovat a kde také žijí jeho rodiče. Po absolvování SPŠ strojní v roce 1986 začal amatérsky fotografovat. V říjnu 1989 se vrátil z povinné dvouleté vojenské služby a v roce 1991 opustil práci v Chemických závodech Záluží a rozhodl se fotografování věnovat profesionálně. Na začátku kariéry úzce spolupracoval se Zeleným domem Litvínov, s jehož pomocí uvedl v život projekt „Střepey severních Čech“. Témata tohoto volného projektu naplňuje dosud. Nejznámější je jeho seriál o bourání severočeské obce Libkovic (1993) a příběh sedláka Rajtera (2002). Podílel se rovněž na řadě publikací a výstav. Od roku 1995 žije střídavě v Praze, kde provozuje s kamarády ateliér a fotokomoru, a v Meziboří. Ibra Ibrahimovič je celý život svobodný a spoluvychovává jednu skvělou dceru.

www.ibraphoto.net